

Johan Kos

Proeftuin allang geen regio

• TEKST : GERRIT WILDENBEEST
 • FOTO'S : RENE FAAS

In 1997 begon Proeftuin Zwaagdijk met vijf man personeel aan een toen nog onzekere toekomst. Tien jaar later staan er 25 man op de loonlijst en vertelt directeur Johan Kos dat de verwachte omzetgroei voor 2006 boven de 10 procent ligt. Opvallende nieuwe activiteiten zijn het project Klassenkas en de overname van Van den Hoek's Bloeioproevenbedrijf.

Op het moment van ons gesprek met directeur Johan Kos zit Proeftuin Zwaagdijk midden in de voorbereiding voor de Agribeurs (21 t/m 23 februari). De inlijving van deze beurs vier jaar geleden is typerend voor de slimme marketingaanpak van de Proeftuin. "We zijn altijd in voor iets nieuws", zegt directeur Johan Kos. "De beurs loop als een trein en trekt door de combinatie Open dagen Proeftuin-Agribeurs-Holland Flowers Festival in een paar dagen tijd zo'n 1500-2000 bezoekers. Wij profileren ons daarmee in het vak en kunnen aan veel mensen de nieuwste onderzoeksontwikkelingen laten zien." Inmiddels beperken de activiteiten van de Proeftuin zich al lang niet meer tot de directe omgeving van de hoofdvesting in Zwaagdijk. "Vroeger waren we een regionaal onderzoeksinstituut, nu zitten we door heel Nederland". Die geografische verbreding heeft de Proeftuin geen windieren geleid. Omzetcijfers geeft Kos niet, maar er zijn genoeg indicaties dat de Proeftuin floreert. Sinds de start in 1997 is het aantal personeelsleden verviervoudigd naar 25 nu en is er een jaarlijkse omzetgroei van tussen de 5-10 procent. "2005 was iets minder maar in 2006 zitten we boven de 10 procent. Voor de bloembollen hebben een derde onderzoeker aangetrokken, in totaal zitten er 10 medewerkers voor de bollen". Een groot deel van wat er meer inkomt dan de kosten wordt geherinvesteerd. "We zijn een stichting met een ideële doelstelling. We willen samen met de voorlopers nieuwe dingen introduceren, zodat het vak er beter van wordt. We beginnen vaak ook zelf onderzoek op terreinen die wij belangrijk vinden".

Hoe ligt de verbinding tussen de opdrachten vanuit het particuliere bedrijfsleven, het PT en de overheid en/of provincie?

"Toegesplitst op de bloembollen zie je een sterke toename van onderzoeksopdrachten vanuit het particuliere bedrijfsleven. Door de (provinciale) overheid gefinancierd onderzoek is relatief afgenomen en is gemiddeld niet meer dan 5 procent van de opdrachten. PT-gefinancierd onderzoek neemt sterk af. Het blijft voor ons vrij lastig om ingediende onderzoeksprojecten bij het PT goedgekeurd te krijgen. Dat ligt anders bij de akkerbouw-, vollegrondsgroente- en glastuinbouw, waar we wel meer PT-gefinancierd onderzoek doen".

Hoe komt het dat onderzoek in opdracht van en in samenwerking met het bedrijfsleven zo in opmars is?

"Wij spelen graag in op regionale initiatieven. Zo werken we

nauw samen met het Drentse ROL voor onderzoek naar lielierteelt, we zijn betrokken bij een Zantedeschiaclub van 25 bedrijven rondom Captain Research, we werken met een waterbroeieclub van 25 bedrijven en doen mee met Kleurrijk Flevoland dat nu in de opstartfase is. Alles wat van onderaf komt, wat wordt aangedragen door de telers zelf, dat is onze basis. De betrokkenheid van de praktijk blijkt ook uit onze open dagen. Daar staan 10-15 mensen van ons, dan willen we 300-400 bezoekers hebben en dat halen we ook. We treden nu met de resultaten van de zuurgroep Westfriesland naar buiten, op de eerste bijeenkomst was 200 man. Hierna volgt nog een aantal bijeenkomsten door het hele land. Dat geeft aan dat de mensen het belang er van inzien. Al die clubs betalen zelf mee aan het onderzoek. Dan is de vrijblijvendheid weg, iedereen is er, men wil waar voor zijn geld. Op dat traject wil ik nog sterker inzetten. Als de telers zelf geld investeren, is de kans groter dat ook andere partijen - provincie, Rabobank, soms PT - er geld in willen steken".

Er was een paar jaar geleden even sprake van een verhuizing. Dat is van de baan?

"Ruimte is voor ons helemaal geen item, want we doen steeds meer onderzoek op locatie. Onderzoek voor de tulpen op de klei doen we hier, maar voor zandgronden zitten we in het Noordelijk zandgebied. In Drente doen we veel lieliendeelonderzoek, voor lilies organiseren we hier in Zwaagdijk niks meer. Ook voor de vollegrondsgroente en de akkerbouw doen we veel onderzoek op locatie. Voor de glastuinbouw geldt dat de nieuwste ontwikkelingen vooral in het Westland plaatsvinden. Daarom hebben we in Honselersdijk een eigen locatie geopend. Vroeger waren we een regionaal onderzoekscentrum, nu zitten we door heel Nederland".

Zwaagdijk lijkt allang geen puur onderzoekscentrum meer. Jullie zetten een kas neer voor het project kassenklas en hebben onlangs Van den Hoek's Bloeioproevenbedrijf overgenomen. Wat bieden die activiteiten voor meerwaarde?

"Met Van den Hoek halen we een activiteit in huis, die dicht bij de primaire sector ligt. We krijgen mensen over de vloer die met nieuwe vragen komen, dat leidt weer tot onderzoek. In onze deelname aan de Kassenklas (een project waarin diverse partijen samenwerken met als doel studenten binnen de praktijkomgeving van de kas op te leiden volgens de

aal onderzoekscentrum meer

hedendaagse eisen van de glastuinbouw-red) zit een stuk eigen belang. Wij merken dat het steeds moeilijker wordt om aan geschoolde mensen te komen. Datzelfde geldt voor de hele tuinbouw- en zaadsector hier in de omgeving. Daar maken we ons zorgen over. Daarom nemen we deel in een consortium dat hieraan wat wil doen. Eind 2007 moet de leerkas van 15.000 vierkante meter klaar zijn. We ontwikkelen ons richting een facilitair centrum, maar het onderzoek blijft bij al deze activiteiten wel onze core-business".

Jan Hein de Boer merkte in een afscheidsinterview onlangs op dat het hedendaagse onderzoek te veel versnipperd is en nogal wat overlappings kent. Ben je het daarmee eens?

"Ik denk dat er best een slag te maken is. Ik vind dat een taak van de KAVB. Als het gaat over onderzoek naar gewasbe-

schermingsmiddelen zou het zinvol zijn als de middelencöördinator eens zou kijken wat op dit terrein zoal gebeurt bij de diverse onderzoeksinstituten. Wij hebben op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen een geweldige expertise opgebouwd en willen daar graag aan meewerken. Hetzelfde zou je kunnen doen voor andere onderwerpen".

De insteek van Zwaagdijk is een stuk commerciëler dan die van het PPO. De dominantie van Agrifirm op jullie open dag zul je bij het PPO niet zo gauw zien. Dat kan leiden tot vraagtekens bij jullie onafhankelijkheid.

"Het PPO is als BV een commercieel bedrijf, wij zijn een stichting met een ideële doelstelling. Onze onafhankelijkheid staat absoluut niet ter discussie, alleen al omdat we voor alle fabrikanten en leveranciers werken. Tijdens de Agribeurs wordt een heel spectaculair resultaat in de tulpengalmijtbstrijding gepresenteerd. Het gaat om een middel van een bepaald bedrijf, dat is dan leuk voor die fabrikant en natuurlijk ook voor ons bedrijf, maar dat tast onze onafhankelijkheid echt niet aan".

Hoe sta je tegenover de stelling dat collectief PT-geld alleen besteed moet worden aan risicovolle projecten die in het belang zijn van het hele vak. Wellicht is dat een reden dat Zwaagdijk niet zoveel collectief gefinancierd onderzoek doet?

"Er zijn ongetwijfeld projecten die wij niet kunnen uitvoeren. Maar op het gebied van gewasbescherming of bemesting kunnen wij veel betekenen. Als men het op deze gebieden wat breder trekt zal men zien dat wij hele goede kwaliteit afleveren. Ja, voor grote, langlopende projecten is het bedrijfsleven vaak wat ongeduldig. Maar dat begrijp ik. Men investeert er eigen geld in en wil snel resultaat zien. Ik vind bijvoorbeeld dat collectief geld voor het zuuronderzoek van de zuurgroep Westfriesland hartstikke goed besteed is. Telers hebben hun nek uitgestoken. Er komen resultaten uit waar de praktijk wat mee kan. Daar scoor je mee als sector, als KAVB, als export. Dat kun je meten aan de bezoekers die er op afkomen. Die geven er prioriteit aan."

Wat zijn projecten en nieuwe ontwikkelingen waar Zwaagdijk de komende tijd veel aandacht aan geeft?

"Interessant is ons onderzoek Oostwaardhoeve in de Wieringermeer. Dat gebied is door de provincie aangewezen als mogelijk uitbreidingslocatie voor de permanente bollenteelt op zand. Wij onderzoeken of je daar op een vergelijkbare manier kunt telen als op de traditionele zandgebieden. Bij de gewasbescherming doen we onderzoek naar nieuwe stoffen voor de Rhizoctonia-, Pythium-, en luisbestrijding. Nieuwe bemestingstrategieën hebben ook onze aandacht. We doen verder onderzoek naar verpakkingen waarmee tulpenbloemen over zee vervoerd kunnen worden. Ach, er leven nog zoveel nieuwe ideeën en uitdagingen. Vandaar dat alle medewerkers hier met veel plezier en inzet werken".

